

EKONOMICKÁ INFORMÁCIA O TERITÓRIU

Brunej

[Všeobecné informácie o krajine](#)

2019

I. ZÁKLADNÉ EKONOMICKÉ INFORMÁCIE

---

a) Základná charakteristika hospodárstva

Brunej predstavuje veľmi malý trh (416 tisíc obyvateľov z ktorých 2/3 sú Malajci prevažne moslimského vierovyznania a okolo 15% tvoria Číňania a 2,3% Indovia). Brunej je absolutistickou monarchiou - sultán je najvyšším a neobmedzeným vládcom.

Ekonomika Bruneja je vysoko závislá od ťažby ropy a zemného plynu, ktoré tvoria 56% HDP a 93% exportu, hlavne do Japonska a Južnej Kórey. Ťažba ropy však konštantne klesá a je takmer o polovicu nižšia než začiatkom storočia. Zvýšenie ťažby ropy bude možné len využívaním vzdialenejších a ťažšie dostupných nálezísk, ktorých sprístupnenie si vyžiada značné investície a vyspelú techniku.

Brunejská vláda sa snaží o diverzifikáciu ekonomiky a rozvoj nových odvetví ako napr. informačné a komunikačné technológie či poľnohospodársky sektor (halal produkcia). Vláda poskytuje stimuly pre zahraničné investície na rozvoj malého a stredného podnikania.

Makroekonomické ukazovatele:

HDP	11,9 mld. USD
HDP p/c	28,400 USD
Inflácia:	0,15 %
Miera nezamestnanosti	7,11 %
Vývoz:	5,6 mld. USD
Dovoz:	3,5 mld. USD
Obchodná bilancia:	2,1 mld. USD

Hlavným odvetvím hospodárstva je priemysel ktorý sa v roku 2018 podieľal 59,4% na tvorbe HDP. V rámci odvetvia výrazne dominuje ťažobný priemysel. Nasleduje textilný a potravinársky priemysel.

Služby sa na tvorbe HDP podieľali 39,7%. V rámci sektoru sú najviac zastúpené finančné služby, maloobchod, reštauračne a zdravotnícke služby, doprava a nehnuteľnosti. Prekvapujúco cestovný ruch ďaleko zaostáva za potenciálom krajiny. V Bruneji je prohibícia používania alkoholických nápojov, nie sú rozvinuté individuálne slobody, čo v nejednom prípade odrádza západných turistov od návštevy tejto krajiny. V roku 2017 navštívilo krajinu 267 tisíc turistov, najviac z Číny a susednej Malajzie. Cca 90% obyvateľstva má internetové pokrytie.

Sektor poľnohospodárstva sa na tvorbe podieľal iba 0,9%. Dominuje lesníctvo, a pestovanie plodín. V posledných rokoch sa aktívne rozvíja rybolov s aquakultúrou a živočíšna výroba.

Krajina má dobre vybudovanú dopravnú infraštruktúru a všetci obyvatelia majú prístup k elektrickej energii. Nachádza sa v nej pomerne hustá sieť diaľnic, má rozvinutú pobrežnú a riečnu dopravu, námornú dopravu a leteckú dopravu do všetkých krajín juhovýchodnej Ázie.

Nezamestnanosť dosiahla v roku 2018 úroveň 7,11 % pričom štatistiky uvádzajú, že počet obyvateľov pod hranicou chudoby je nulový. Nerastné bohatstvo umožňuje nadmerný rozvoj verejného sektora, v ktorom je podľa niektorých odhadov zamestnaných už skoro 70% pracovnej sily.

Brunejský dolár (BND) je svojím výmenným kurzom naviazaný na singapurský dolár (SGD), a teda sú tieto meny vzájomne vymeniteľné v Singapure/Bruneji.

Vzhľadom na štruktúru ekonomiky krajiny je z pohľadu priamych zahraničných investícií najzaujímavejší energetický sektor. Tento fakt ale spôsobuje veľké výkyvy nálad investorov v závislosti od vývoja svetových cien ropy a plynu. Medzi najväčších investorov Singapur, Spojené kráľovstvo, Malajzia, Holandsko a Nemecko. Posledný údaj z domácich zdrojov je z roku 2015, kedy PZI tvorili 238 mil. USD.

Svoje zahraničné investície Brunej realizuje prostredníctvom Brunejského rezervného fondu a štátne aktíva v zahraničí manažuje Brunei Investment Agency. Ich hodnotu a vývoj však nezverejňuje. Odborníci hodnotu týchto aktív odhadujú na 30 – 40 mld. USD. Brunejské investície v minulosti smerovali najmä na nákup luxusných hotelov a hotelových sietí ako Dorchester Collection. Brunej takto investoval do luxusných hotelov v USA (napr. Beverly Hills Hotel v Los Angeles), vo Veľkej Británii, Paríži, Miláne. V Ázii Brunej investuje najmä v Malajzii (Bahagia Investment Corporation takisto činná v realitách). Okrem toho Brunej nakúpil minoritný podiel aj v austrálskom obchodníkovi s cennými papiermi Paterson Securities a tiež vo fosfátových baniach v Jordánsku.

Najväčšie firmy v krajine:

Brunei Shell Petroleum (BSP) Group – ťaží prevažnú väčšinu ropy a plynu v krajine, pripadá na ňu cca 90% štátnych príjmov z ropy a plynu. Prevádzkuje jedinú ropnú rafinériu v krajine (Seria) s kapacitou len 12 000 barelov ropy denne (cca dvanástina dennej ťažby ropy).

Bank Islam Brunei Darussalam (BIBD), Baiduri Bank Berhad (BBB).

Najdôležitejšie inštitúcie pre podporu podnikania, obchodu a investícií:

THE BRUNEI ECONOMIC DEVELOPMENT BOARD (BEDB) Block 2D, Bangunan Kerajaan, Jalan Kumbang Pasang Bandar Seri Begawan BA1311, Brunei Darussalam Tel: +673-223 0111 Fax: +673-223 0063 Email: info@bedb.com.bn Web: www.bedb.com.bn

Brunei Investment Agency (BIA) (pod Ministerstvom financií Bruneja) Email: lca@bia.com.bn Web: www.mof.gov.bn

Royal Customs and Excise Department (pod Ministerstvom financií Bruneja) Tel : +673-2382333 Fax : +673-2382666 E-mail : info@customs.mof.gov.bn

Daňový systém

Brunej je krajina s veľmi špecifickým daňovým systémom. Nepozná rôzne druhy daní, ktoré sú štandardom vo väčšine krajín sveta. Jednotlivci svoje príjmy nedania. V súvislosti s veľkými výkyvmi cien ropy a plynu na svetových trhoch, vláda začína uvažovať o zavedení niektorých tradičných daní. Zatiaľ príjmy zdaňujú iba právnické osoby.

Komoditná a teritoriálna štruktúra vývozu

Ropa a zemný plyn tvoria konštantne najväčšiu exportnú položku, ktorá sa medziročne pohybuje v rozmedzí 90% - 95% celkového vývozu. Zbytok tvoria prevažne stroje a chemikálie.

Komoditná a teritoriálna štruktúra dovozu

Najväčšiu dovoznú položku predstavujú strojárské výrobky a dopravné zariadenia (vrátane automobilov). Ďalšími významnými položkami sú priemyselné výrobky rôznych kategórií a potraviny.

Najväčšími obchodnými partnermi Brunej sú Japonsko, Južná Kórea, India, Singapur, Malajzia a Čína. Z európskych krajín sú to predovšetkým Nemecko a Veľká Británia.

Pomoc pri vstupe zahraničných investorov

Brunej buduje program na zlepšenie podmienok pre zahraničné investície, čo zahŕňa najmä programy bilaterálnych dohôd o ochrane investícií. Za týmto účelom participuje na rôznych zahraničných investičných podujatiach a využíva k tomu aj členstvo v ASEAN a APEC. Stimuly pre zahraničné investície sa týkajú daňových úľav a daňových prázdnin (až na 11 rokov) v rámci rôznych podnikateľských schém vrátane oslobodenia od daní/ciel pri dovoze surovín a strojného vybavenia vo viacerých priemyselných odvetviach, resp. komoditách so štatútom tzv. priekopníckych odvetví. Zisk zahraničných spoločností môže byť v plnej výške repatriovaný, vnútorné podmienky takmer nediskriminujú medzi domácim a zahraničným kapitálom. Priemyselná politika vrátane pracovnej sily, vlastníctva, vládnej podpory a priemyselných zariadení je otvorená pre všetky kategórie priemyselných aktivít. Zahraničné firmy môžu mať plné vlastníctvo miestnej firmy (ak firma vyrába len na export) alebo podielové vlastníctvo (ak ide o sektory napr. potravinovej bezpečnosti a pod.). Napriek snahám o prítiahnutie zahraničných investícií zostáva súkromný sektor najmä v oblasti priemyslu pomerne malý a slabý. Jeden z dôvodov je, že verejný sektor poskytuje také platy a sociálne výhody, ktorým spravidla súkromný sektor nedokáže konkurovať.

Členstvo v medzinárodných ekonomických organizáciách

Brunej je členom združenia ASEAN a jej zóny voľného obchodu AFTA, členom ARF, APEC, Východoázijského summitu.

Odporúčané oblasti podnikania

Medzi potenciálne podnikateľské príležitosti pre podnikateľov zo SR patria služby v oblasti ropy a plynu, petrochemická výroba, výroba umelých hnojív, údržba a oprava lodí, rozvoj informačnej a telekomunikačnej siete, environmentálne projekty a vodné hospodárstvo, bezpečnostné systémy pre silové zložky.

Ekonomické zmluvy

Medzi SR a Brunejom nie je podpísaná žiadna bilaterálna dohoda ekonomického charakteru. V súvislosti s ochranou investícií je však možné v špecifických prípadoch využívať dohody, ktorých je Brunej signatárom:

- ASEAN Agreement for the Promotion and Protection of Investment (1978)
- The Framework Agreement on the ASEAN Investment Area (1988)
- Convention Establishing the World Intellectual Property Organisation (Brunej je členom relevantných zákonov na ochranu intelektuálneho vlastníctva s výnimkou „Patent Order“).

Vzájomný obchod

Štatistika vzájomného obchodu v tis. EUR

	2015	2016	2017	2018
Vývoz	198	143	120	20
Dovoz	1	7	4	2
Bilancia	199	150	124	22
Saldo	197	136	116	18

Vzájomný obchod je minimálny. Vývoz v roku 2018 tvorili súčiastky do motorových vozidiel a lekárske zariadenia. Import tvorilo prevažne oblečenie.

Praktické informácie pre exportéra a importéra

Vízové formality, režim vstupu a pobytu:

Občania SR môžu na územie Bruneja vstúpiť bez víz, ak ich pobyt neprekročí 90 dní. Pri vstupe je potrebné predložiť cestovný pas s platnosťou o 6 mesiacov dlhšou než je plánované ukončenie pobytu v Bruneji.

Pre občanov Bruneja tiež platí bezvízový vstup do SR na maximálne 90 dní.

V štátoch EÚ má Brunej zastupiteľské úrady v Nemecku, Francúzsku, Belgicku a vo Veľkej Británii.

V Bruneji platí prohibícia a zákaz dovozu alkoholických nápojov.

Doprava:

Medzinárodné letisko v Bruneji má spojenia do všetkých krajín ASEAN, Číny, Hongkongu, Austrálie, Dubaja a Londýna. Popri pobreží vedie diaľnica do malajzijského štátu Sarawak.

Ubytovanie: Hotelov nie je veľké množstvo, sú však spravidla luxusné a pomerne drahé.

Zdravotné zabezpečenie:

Zdravotná starostlivosť je na veľmi dobrej úrovni v 3 verejných nemocniciach v mestách Bandar Seri Begawan, Tutong a Kuara Belait, ako aj vo viacerých súkromných klinikách. Lekári spravidla hovoria plynulo po anglicky.

Klimatické podmienky:

Brunej má tropické horúce a vlhké podnebie s vlhkosťou okolo 90%. Priemerná ročná teplota je 26 stupňov Celzia, pričom denné teploty v suchšom období môžu presiahnuť 30 stupňov Celzia. Najväčšie úhrny zrážok sú od septembra do januára.

Zastupiteľský úrad SR pre Brunej:

Veľvyslanectvo SR v Jakarte
Prof. Moh. Yamin
P.O.Box 1368
Menteng, Jakarta Pusat, Indonézia
Tel: +62-21-3101068 29,
Fax: +62-21-3101180
E-mail: emb.jakarta@mzv.sk

Veľvyslanec: Jaroslav Chlebo (Jaroslav.Chlebo@mzv.sk)
Zástupkyňa veľvyslanca: Veronika Pristašová (veronika.pristasova@mzv.sk)
Ekonomický diplomat: Andrej Eštvanič (andrej.estvanik2@mzv.sk)
tel: +62-21-391 7121
Tiesňová linka:
tel: +62-816 783 043
kontaktná osoba: Veronika Pristašová

Referenčné stránky:

Brunei Economic Development Board (www.bedb.com.bn)
Secretariat of the Brunei Darussalam Economic Council (www.bruneiresources.com)
Brunei Economy News (www.einnews.com/brunei/newsfeed-brunei-economy)
Brunei Asia (www.traveldocs.com/bn/economy.htm)
Brunei: Foreign Laws and Regulations (<http://policy.mofcom.gov.cn/>)
CIA The World Factbook (www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook)
Department of Economic Planning and Development, Prime Minister's Office
(www.depd.gov.bn)
Millenium goals (www.depd.gov.bn/mdg/index.htm)

Dátum: 24. máj 2019